

КАШАНДАЛИК – СОФЛИК КУШАНДАСИ, УМР ЗАВОЛИ

у етказаётган моддий ва маънавий зиёнлар хусусида

Сигарет таркибида 196 хил зааралы мөддә мавжуд. Ундан 14 таси гиёхванд мөддә ҳисобланади. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖСТ) томонидан тамаки пассив наркотик деб эълон қилинган. Кашандаларнинг 90 фоизида ўпка саратони, 25 фоизида турли юрак хасталиклари юзага келиши тадқиқотларда тасдиқланган. Ер юзида ҳар ўн сонияда бир одам чекиш оқибатида вафот этади. Бу бир йилда 6 миллион киши дегани.

Юқоридаги маълумотлар дафъатан сизга таалуқли эмасдек туюлиши мумкин. Аммо улар орасида ўзингизнинг яқинларингиз, фарзандларингиз бўлиши эҳтимолини ўйлаб кўрсангиз, кашандалик хавфи узоқ эмаслигини ҳис қиласиз. Дарҳақиқат, кашандаликдан ҳеч ким тўла кафолатланмаган. Мутахассислар унинг тутуни чекувчига нисбатан атрофдагиларга кўпроқ таъсир ўтказишими таъкидлашади. ЖСТ берган маълумотларга кўра, 700 миллион, яъни дунё болаларининг тенг ярми иккиласми тутун таъсирига учрайди. Ер юзида эса 1,5 миллиард кашанда бор. Бу дунё аҳолисининг ҳар 4 кишидан бирни чекувчи эканлигини англатади.

латади.
— Чекишнинг хавфли жиҳат-ларидан бири шундаки, унинг зарари тезда билинмайди. У организмни секин-аста захарлаб, унинг қаршилик тизимини обдон ишдан чиқариб боради,
— дейди **тиббиёт фанлари номзоди, Саломатлик** — 3 лойиҳаси етакчи мутахассиси **Шуҳрат Шукуров**. — Мутасил чекиш оқибатида артеприялар чўзилувчанлиги йўқолади, мўртлашади, томирлар то-

лигига олиб боради. Никотин таъсири оқибатида юрак уришининг тезлашиши стенокардия хуружини келтириб чиқарди. Чекувчилар бошқаларга нисбатан кўпроқ ўпка, бронхлар ва ҳалқумнинг сурункали касаллигини бошдан ўтказади. Чекмайдиганларга нисбатан чекувчиларда сурункали бронхит 5-6 марта кўп учрайди. Чекувчилар ўртасида туберкулёз ҳам ортикроқдир. Тамаки тутуни таркибида таъсирловчи моддалар бўлиб, безлар шиллиқ гипертрофиясини чақиради. Улар кўп миқдорда балғам сифатида шилимшиқ модда ҳосил қиласиди. Бу эса, ўз навбатида, нафас тизимининг инфекцияяга қаршилигини камайни дунё бўйлаб кўпайиб бораётганлигини кўрсатмоқда. Ўз навбатида, унинг қурбонлари сони ҳам ортиб бораёттир. Хисоб-китобларга кўра, 2030 йилга бориб сигарет оқибатида содир бўлган ўлимлар бошқа ҳолатдаги ўлимларнинг 10 фоизини ташкил қиласиди. Соғлиқни сақлаш вазирлиги маълумотига қараганда, 2006 йилда ўтказилган сўровлар натижаларига кўра, мамлакатимиздаги эркакларнинг 19,6 фоизи сигарет, 22,3 фоизи нос искеъмол қиласиди. Аёлларимиз орасида кашандалик 1 фоизни ташкил қиласиди. Бу Европа ва баъзи қўшни мамлакатлардаги «кўрсаткич»дан бирмунча кам бўлса-да, хотиржамлик учун асос йўқ.

Нега унда отаси, устози чекади-ди, ҳатто дүхтир ҳам чекади-ку?! Ёмон бўлса, нега улар ташламайди? Буни қарангки, вояга етмаган ўғлиниң қўлига пул тутқазиб, дўкон ёки сигаретчи холаларга югуртиради-ган оталар ҳам бор. Талаба-шогирдан тутантрик сўраб, бирга чекувчи устозлар ҳам уч-раб туради.

Фикримизча, нафақат оила ёки таълим муассасаси, балки корхона ва ташкилотлар ҳам ка-шандаликка қарши амалий иш билан курашмоғи керак. Айтай-лик, ходимларнинг ишдан бўш вақтида спорт билан шуғулла-ниши учун шароит ва имконият яратиш шу мақсадга хизмат қилади. Бу масалага эътибор берадиган, ёш ходимларни фут-бол, тенис, волейбол майдон-чаларига етаклаб борадиган ёхуд ишхонада бадантарбия қилишга шароит яратган корхона ва ташкилотлар раҳбарлари

канча кўпайса, шунча яхши.
— Тамаки чекиш аҳолининг саломатлигига катта хавф түғдираётганлиги учун кўпчилик давлатларда унинг истеъмолини чегаралаш, сигаретсиз соғлом ҳаёт тарзини рағбатлантириш, тамаки маҳсулотлари савдоси тартиб-қоидаларини кучайтириш ва бу борадаги қонунларни такомиллаштириш жараёни кузатилмоқда, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзҲДП депутати, Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси Комила Каромова.** — Россияда таълим ва даволаш муассасалари, жамоат транспорти ҳамда стадионларда чекиш қонун йўли билан тақиқланган. Чекиб турган киши тасвирини реклама ичida жойлаштириш, тамаки ва тамаки маҳсулотларини реклама қилишни муроҷаулаштириш, табакка саломатлигига катта хавф түғдираётганлиги учун кўпчилик давлатларда унинг истеъмолини чегаралаш, сигаретсиз соғлом ҳаёт тарзини рағбатлантириш, тамаки маҳсулотлари савдоси тартиб-қоидаларини кучайтириш ва бу борадаги қонунларни такомиллаштириш жараёни кузатилмоқда, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзҲДП депутати, Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси Комила Каромова.** — Россияда таълим ва даволаш муассасалари, жамоат транспорти ҳамда стадионларда чекиш қонун йўли билан тақиқланган. Чекиб турган киши тасвирини реклама ичida жойлаштириш, тамаки ва тамаки маҳсулотларини реклама қилишни муроҷаулаштириш, табакка саломатлигига катта хавф түғдираётганлиги учун кўпчилик давлатларда унинг истеъмолини чегаралаш, сигаретсиз соғлом ҳаёт тарзини рағбатлантириш, тамаки маҳсулотлари савдоси тартиб-қоидаларини кучайтириш ва бу борадаги қонунларни такомиллаштириш жараёни кузатилмоқда, — дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзҲДП депутати, Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси Комила Каромова.** —

МАЛАКАЛИ ШИФОКОРЛАР МЕҲНАТИ МУНОСИБ ТАКДИРЛАНДИ

Xалқимиз саломатлигини янада мустаҳкамлаш, соғлом авлодни камолга етказиш масаласи давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан биридир. Зеро, бугун мамлакатимизда замонавий тиббиёт муассасаларини барпо этиш, уларни энг мукаммал тиббиёт ускуналари билан жиҳозлаш, тиббий хизмат сифатини оширишга жиддий эътибор қаратилиб келинмоқда. Бу борада, айниқса, Президентимиз Фармонига мувофиқ қабул қилинган ва босқичма-босқич амалга оширилаётган соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишга оид Давлат дастури

Ушбу ҳуқуқий ҳужжатга кўра, жойларда ихтинос-лаштирилган шифо масканлари фаолияти йўлга қўйи-либ, мазкур муассасаларнинг жаҳон андозалари да-ражасидаги тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозлан-ганилиги хасталикка аник ташхис қўйиб, самарали му-олажа усулларини қўллаш имконини бераяпти. Хусу-сан, юртимизда шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишнинг ўзига хос тизими шакллантирилганлиги ва ахолига тезкор, сифатли тиббий хизмат кўрсатилаётгани бу-мат кўламини янада кенгайтириш борасида сўнгги йилларда мазкур тизим қарийб 800 та маҳсус транспорт во-ситаси билан таъминланди-ва олис худудларга барча замонавий алокা воситала-ри етказиб берилди.

хизмат курасаласданнан берилген амалий тасдиғидир.

Хозирда Республика шошилдинг тиббий ёрдам илмий марказининг жойлардаги 13 та минтақавий филиали, шунингдек, туман тиббиёт бирлашмалари қосидағы 172 та субфилиал филиалттар күрсатып келмоқда. Бундан ташқари, мамлакаттимизнинг барча ҳудудларидан «103» хизмати станциялари, тез тиббий ёрдам гурухлари ҳамда санитар авиация хизмати йўлга кўйилган. Тез тиббий хизмат

бүйича фаолият кўрсатаёт-
ган мутахассислар бугунга
келиб АҚШ, Жанубий Корея,
Япония, Россия, Франция,
Буюк Британия, Австрия,
Швейцария ва Украина каби
давлатлардаги ҳамкаслари
билан тажриба алмасиб,
ҳамкорликда иш юритиб ке-
лаётганининг ўзи ҳам эъти-

Тиббиёт ходимлари билим ва тажрибасини янада ошириш ҳамда намунали ходимларни муносиб рағбатлантириш мақсадида «Энг намунали тез тиббий ёрдам станцияси», «Тез тиббий ёрдам станциясининг энг малакали шифокори», «Тез тиббий ёрдам станциясининг энг интизомли ҳайдовчиси» номинациялари бўйича республика миқёсида маҳсус кўрик-тандлов ўтказилиб келинмоқда. Ушбу нуфузли тандлов бу гал ҳам қизғин беллашувларга бой тарзда ўтказилди. Наврўз айёми юртимизда кенг нишонланаётган шу кунларда эса унинг республика босқичи голиб ва совриндорлашрини тантанали тақдирлаш мөрсаби бўйича йўлини

маросими бўлиб ўтди.
Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида бўлиб ўтган кўрик-танловнинг якуний натижаларига кўра, Қорақалпогистон Республикаси Тўрткўл тумани тез тиббий ёрдам бўлими «Энг намунали тез тиббий ёрдам станцияси» номинацияси бўйича ғолиб, деб то-пилди ва бош соврин — «Дамас» автоамбуланс билан тақдирланди. Республика

«Тез тиббий ёрдам станция-сининг энг малакали шифокори», Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази Наманган шаҳар тез тиббий ёрдам маркази бўйими ҳайдовчиси Содикжон Ходжаев «Тез тиббий ёрдам станциясининг энг интизомли ҳайдовчиси», деб топилди. Шунингдек, танловнинг ушбу номинациялари бўйича иккинчи ва учинчи ўрин соҳиблари ҳам аниқланиб, уларга эсадалик

— Юртимизда биз, тибби-
ёт соҳаси мутахассислари-
нинг жаҳон андозалари да-
ражасидаги шарт-шароит-
ларда самарали фаолият
кўрсатишимиз учун барча
имкониятлар яратилган, —
дейди «Энг намунали тез
тиббий ёрдам станцияси»
номинацияси галиби, Кора-
қалпогистон Республикаси
Тўрткўл тумани тез тиббий
ёрдам бўлимининг мудири
Рашид Норбоев. — Айни
пайтда туманимиз ахолиси-
га сифатли тез тиббий
ёрдам кўрсатиш учун 13 та
«Дамас» автоамбуланси
хизмат кўрсатиб келмоқда.
Уларнинг барчаси керакли
жиҳозлар, дори-дармон ва
алоқа воситаси билан таъ-
минланган. Бизга ишонч
билириб, бош соврин топ-
ширилиши бўлимимизга

янада масъулият юклайди.
Тадбирда Соғлиқни сақлаш вазири Анвар Алимов, Олий Мажлис Сенати аъзолари ва Қонунчилик палатаси депутатлари ҳамда вазирликнинг масъул ходимлари, тизимда фаолият кўрсатаётган шифокорлар иштирок этди.

Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ,
«Ўзбекистон овози»
мухабири

